

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

ÅTTONDE
ARG.

N° 26

Prenumerationspris:

Helt år Emk. 125:—

Halvt „ „ 125:—

I utlandet:

Helt år Emk. 350:—

Halvt „ „ 200:—

Utkommer
alla onsdagar

Redaktion:

Svenska Folkförbundet

Ansv. red.: M. Westerblom

Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris
enligt överenskom-
melse.

För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

8 juli

1925

VÅRMORGON.

I den tidiga vackra vårmorgonen ser jag henne vandra längs stigen därborta, dit fram till ängsbacken. Vad manne hon där skall göra i denna tidiga morgonväkt? — Över hela gestalten vilar någonting som gör att man med blicken måste följa hennes vandring ute i den vackra naturen. Där höres ett jubel kring berg och dal av fåglar och bin i tusendetal och av alla små kryp på jorden. I andakt vandrar den unga kvinnan allt längre och därborta i backens brant ser hon hela fältet lysa i vitt av vårens första blomster, de vita. —

I alla blommornas kalkar skimra klara daggdroppar och i solens ljus bryta sig strålarna så underbart. Det är som tårar i människoögon.

Genom de dödas gård vandrar hon nu och minnes så mycket, mycket från gångna år. Hon tänker på dem och kan ej annat än bedja: Gud signe dem alla, alla! —

Allt längre, allt längre hon vandrar där fram. Nu ser hon redan skogen därborta: tallen, lilla videbusken, granen, linden och björken. De äro symboler för heliga, djupa känslor. Och i djup och

helig vördnad böjer jag mig i andakt inför dem. —

Natur, vad du ändå är fager och fin. Vad det är roligt att både i glädje som i sorg alltid få gå till dig, i ensamma och ensliga stunder.

Eva.

DET RYSKA RIKETS GRUNDLAGGANDE.

Vid vikingatidens början innehades större delen av det senare Ryssland av lågtstående finska stammar. Väster om dem bodde en hel del olika små slaviska folk. De viktiga handelsvägarne ned till Konstantinopel och Kalifatet voro således i händerna på synnerligen svaga statsbildningar. Detta förhållande innebar en stor lockelse för ett så kraftigt handelsfolk som den tidens svenska, vilket redan gjort sig till herre över Östersjöflodernas mynningar.

Tidigt hava svenskar funnit vägen utmed de ryska floderna. Vi hava i en föregående artikel berättat om goternas vandringar. Från 830-talet förtäljes om svenska sändebud, som infunnit sig hos den östromerska kejsaren i Konstantinopel. Den ryska Nestorskrönikan omtalar att år 859

kommo varjager d. v. s. nordbor — här speciellt svenskar — över havet och togo skatt av olika slaviska och finska folk. Därefter fortsätter Nestor: „År 8370 — efter världens skapelse 862 — förjagade de (slaverna) varjagerne över havet, gävo dem ingen skatt och begynte regera sig själva och det gick illa med rättsväsendet, släkt reste sig mot släkt och det var inhemskt split emellan dem och de begynte föra ett inbördes krig. Och de sade då till varandra: Låt oss söka oss en furste, som kan regera över oss och döma vad rätt är. Och de gingo över havet till varjagerne, till rus, ty då kallades dessa varjager rus, liksom andra kallades sviar, andra nurmanner, andra anglianer, andra goter. Och tjuderna, slaverna, krivitjerna och veserna sade till ryssarna. — Här de svenska rus: — Vårt land är stort och fruktbart, men det är ingen ordning däri; kommen då att regera och härska över oss. Och tre bröder med deras följe utvaldes och de togo hela rus med sig och de kommo. Och den äldste, Rurik, slog sig ned i Novgorod, och den andre, Sineus i Bjeloozero, och den tredje i Izborsk; han hette Truvor. Och efter dessa varjager

fick det ryska riket sitt namn" etc. I en och annan punkt förefaller Nestors framställning mindre riktig. Så mycket är i alla fall säkert att svenskar grundat det ryska riket och att detta fått sitt namn av de svenska rus. Förmodligen hava slaverna fått namnet rus från esterna, som bodde vid havet och därför först kommo i beröring med svenskarne. På estniska heter Sverige också *Rootsi*, på finska *Ruotsi*. Till en början, under 800- och 900-talen, betecknade rus endast den härskande klassen i slavernas land eller „Ryssland“, som det efter rus nu började kallas. Så småningom smälte svenskar och slaver samman och så kom ryssar att beteckna den nya nationaliteten, vars huvudmassa var av slaviskt och finskt ursprung. Namnen på de svenska hövdingarne äro helt svenska, men återgivas i slavisk form. Rurik är det nordiska Rörrik, Truvor är Torvard och Sineus är en förvanskning av det fornnordiska Signiutr.

Samtidigt med skapandet av det svenska väldet i Novgorod uppstod även ett svenskt rike i Kiev. Det upprättades av de i Nestorskonikan omtalade Askold och Dir d. v. s. Höskuld och Dyri. Snart förenades de båda varjagiska staterna i Novgorod och Kiev och en ny svensk storstat hade uppstått. Novgorod, av svenskarne kallat Holmgård, synes denna tid haft en helt svensk befolkning. Över allt uppförde varjagerna fasta borgar från vilka de styrde det erövrade landet. Det kallades därför Gardarrike eller de „befästade platsernas land“.

Agnar Söderberg.

ROTORFARTYGET BUCKAU.

Enligt „Dag. Nyh.“ ligger Buckau, den mångomtalade Flettnerbåten, vid Stockholms kaj efter att ha gjort överfarten från Memel på

27 à 28 timmar. Med cirka 8 knops fart kom fartyget glidande fram genom det blickstillta vattnet, framdrivet av de båda rotorerna och motorn. Bägges krafter hade för övrigt begagnats under hela färden, då vindarna legat i så gott som fullständig ro.

Vacker kan man knappast kalla Buckau, men den ter sig i stället så mycket kuriösare ut, men enligt den entusiastiske ingenjör Fuchs ombord, hör densamma framtiden till. Sju knop kan Buckau göra med enbart motorn, 9 till 9½ knop med enbart rotorerna, och användas bägge kraftkällorna, rör man sig med 10 à 11 knop. Det är dessa 4 knop som skilja den lägsta färten från den högsta, som utgöra den stora vinsten med rotorn, då den sparar en massa med hästkrafter. Därtill kommer att en båt av Buckaus typ kan manövreras ute på sjön så gott som utan besättning. Kaptenen kan från kommandobryggan ensam sköta så gott som alltsammans med biträde av en maskinist och en rorgångare.

Färden från Memel anträdde på torsdagsnatten kl. 2 och har i allo varit synnerligen lyckad, om man bortser från att det varit väl skralt med vinden. Vid en färd med Buckau fäster man sig särskilt vid hur så gott som fullständigt ljudlöst rotorerna förrätta sitt arbete och hur föga man märker av maskinen.

Befälhavare på Buckau är kapten Callsen, som varit med ända från början. Inom parantes kan nämnas att kaptenen talar ganska flytande svenska. Hela besättningen utgöres av 13 man, vilket antal beror på bestämmelser i de tyska lagarna.

KRING SVENSKBYGDER

V O R M S Ö.

Midsommardagen d. 24-juni hade vi nöjet att i Hullo folkskola höra ett intressant och lärorikt föredrag

„Om fiskarnas vandring“ av professor G. Schneider från Stockholm.

Talaren skildrade ingående strömmings-, vassbuk-, flunder-, torsk- och ålfisket samt gjorde åhörarne bekanta med dessa fiskarters vandringar och levnadssätt, upplyste om sättet att bestämma fiskens ålder, fiskredskap o. s. v.

Åhörarne som med livligt bifall lyssnat till föredraget, uttryckte sin tacksamhet till talaren.

Professor Schneider, som är en varm vän till våra kulturella strävanden, och haft tillfälle att under tredagars vistelse härute göra sig bekant med våra förhållanden, reser nu igen över Reval och Finland tillbaka till Stockholm.

WICHTERPAL.

I ett av „Allsv. Saml.“ nummer från föregående år anfördes ett yttrande av prosten E. Petzäll: „Förhållandena i Wichterpal äro ovanligt motiga.“ — Och ett sådant yttrande är fullt berättigat. Skolan där har arbetat sedan dess den blev förenad med estniska skolan på hovet, under mycket vidriga förhållanden. Det är verkligen ett under huru lärarinnan K. Hammerman ensam har kunnat reda sig under sådana omständigheter.

Det kan knappast bli annat än avoghet och oförståelse i en sådan dubbelspråkig skola som Wichterpals estniska folkskola med dess svenska parallellklass. Även den svenska klassen förestås naturligtvis av den estniska skolans föreståndare. Det uppstår så lätt olika meningar och föreståndaren är ju den avgörande i alla fall. Det är inte alltid lyckligt för en svensk klass. Icke underligt om den svenska lärarinnan ofta känner sig mödfälld.

Så länge den svenska skolan kvarstannar på sin nuvarande plats blir det en kamp i mörker. Och dock säger skalden E. Tegnér: „Vi äro kallade att arbeta icke i utan emot mörkret. I gränderna gro inga lagrar“.

Det vore kanske icke för tidigt om Vippalborna nästa vinter skulle börja skaffa virke till ett eget svenskt skolhus. Platsen, där ett sådant kan uppföras, torde också redan finnas.

Vippalbygden har två mäktiga fiender: okunnigheten och alkoholen. Men båda dessa ge sig nog, bara män börjar från rätta stället och i tid.

Snart återvänder också frk. Einbluth hem från Sverige. Det är att hoppas, att hon skall hjälpa till att sprida kunskap och vett. Det är att hoppas, att hon organiserar den svenska ungdomen till målmedvetnare arbete för och kring det svenska. Studiecirklar borde bildas. Även barnklubbar voro av nöden, så att det uppväxande släktet kunde i tid avhållas från skadliga inflytanden från de äldres sida.

Om verksamheten bara organiseras något bättre, om små barnböcker spridas, om söndagsskolverksamheten sättes i gång, då skall arbetet nog få lyftning och fart. Undertecknad har nyligen besökt orten och funnit, att med nuvarande intresse det svenska bildningsarbetet lugnt kan fortsättas i Vichterpal. Redan nu kan man förutspå, att efter 5—6 års arbete kommer det att bära frukt.

A. Sg.

DEN GÅNGNA VECKAN

Inrikes.

Enligt regeringens beslut är försvarministern befullmäktigad inkalla reservofficerare och underofficerare, de första till två och de senare till en månads tjänstgöring före den 1 oktober d. å. Kommer inkallelsen att inträffa nu under höbärnings- eller skördetiden kan detta regeringens beslut icke hälsas så särdeles välkommet från landbrukarens sida.

Reval har under sista tiden, senast nu under den veckan varit

föremål för besök utifrån. Knappt hade den danska flottan lämnat Reval, var nytt besök från Italien i hamnen. Idel mottagningar och festligheter. Det kunde kanske vara på sin plats att tillägga, att manskapet av den sistnämnda flottan uppförde sig mycket humant. I går anlände ångaren „Borgholm“, med gäster från svensk-estniska sällskapet ifrån Stockholm. Man hoppas att besöket kommer att befrämja bägge grannländers närmande såväl kulturellt som i affärshänseende. Kunde detta besök gottgöra våra affärsmänns försummelse att deltaga i Skandinavisk-Baltika mäs-san, vore icke så litet vunnet.

Regeringen utarbetar under närvarande tid ett handelsfördrag med Norge. Statistiken bevisar att Estland under det gångna halvåret exporterat 154.415 pud smör, varemot det under fjolårets första halvår exporterat blott 59.000 pud.

Våra „fotbollister“ hava även under sista veckan blivit krönta med en seger över Litauen. På söndagen kämpade våra med finländare med 2 : 0 som seger för de förstnämnda.

Flygolyckorna ha sista tiden tyvärr hört till dagordningen. Även under gångna veckan inträffade en sådan. Sistlidne onsdag störtade ett militären tillhörande aeroplan ned på Laxsberget, varvid en man skadades lindrigt men den andre svårt och avled den sistnämnde dagen efter olyckshändelsen. Olyckan förorsakades genom motorfel.

Sista veckan har även polisen uppspårtat en „liga“ — förnärvande fyra personer, men man hoppas få reda på flera deltagare, som befattat sig med att smuggla in olika slags varor och själva „förtulla“ desamma genom att bibringa falska tullplomber. Utredningen fortgår.

Estlands, Lettlands och Litauens utrikesministrar sammanträffade i Kovno varvid de funno vara av nöden att i närmaste tid

hålla en konferens emellan utrikesministrar av ovannämnda länder. med avsigt att avsluta ett vänskapsförbund emellan ifrågasvarande länder.

Utländ.

England hotar vidtaga energiska åtgärder mot Sovjetryssland. Tidningarna fordra att sändebudet Rakovsky skall lämna London, och att alla diplomatiska förbindelser med sovjet skola avbrytas. Anledningen härtill är att Sovjetryssland understöder Kina i upproret. Sovjetrysslands folkkommissarie för utrikesärenden Tjitjerin bestrider på det livligaste Sovjets deltagande i Kina-upproret med syfte att skada Englands handelsintressen utan har som mål „blott ett fritt och oberoende Kina.“

Tullkrig mellan Polen och Tyskland. Enligt H:bladet har det skarpaste tullkrig från och med den 1 dennes inträtt mellan Tyskland och Polen, sedan det senare genom införselbud för sökt tvinga Tyskland att fortfarande erkänna det handelsfördrag som blev Tyskland påtvunget i Versaillesfreden men vilket utlöpt den 15 juni. Berlinregeringen har svarat med ett införselbud på alla polska varor. Handelskriget erhåller vidgad politisk betydelse mot bakgrunden av de polska försöken att få till stånd tullunion med Danzig, något som fristaten på det bestämdaste reagerar emot.

Översvämmning i Polen. Med anledning av det myckna regnet svämma floderna alltjämt över sina bräddar, varvid ständigt nya landområden härjas av vattenflödet. I Krakau äro några förstäder totalt översvämmade. I Przemysl står stadens hela territorium under vatten varvid flere nybyggnader instörtat. Järnvägstrafiken har i flera riktningar avstannat. I Oberschlesien har sådden förstörts. Största delen av vägarna står under vatten. Försluserna uppskattas tills vidare

till mera än 100 miljoner zloty. Warschaus förstäder hotas av översvämning. Åtgärder för vissa områdens skyddande ha vidtagits. I sejmen ha de av olyckan drabbade trakternas deputerade begärt av regeringen ett anslag om 10 miljoner zloty för de nödställdas bispringande. Hittills ha över 200,000 personer blivit husvilla på grund av den katastrofala översvämningen

I Moskva har högsta domstolen dömd tre tyska studenter, en av dessa von Dittmar f. d. estnisk medborgare, till döden. Alla tre beskyllas för att ha deltagit i en hemlig organisation, vars mål vore att döda ledande män, Trotski, Stalini och andra i Sovjetryssland. Med anledning av detta domslut har tyska regeringen omedelbart genom sitt sändebud i Moskva vidtagit åtgärder för att domen icke må bringas i verkställighet. Ytterligare fordrar tyska regeringen tillfredsställande förklaring om att de under processen framställda påståendena rörande legationsrådet Hilgers medbrottslighet äro grundlösa. En del tidningar fordra att diplomatiska förbindelser skola inställas med sovjetlandet.

SVENSKA TEATERN I STOCKHOLM NEDBRUNNEN.

Eld utbröt kl. halv 4 på tisdagsmorgonen i Svenska teaterns byggnad på Blasieholmen Stockholm. Efter frya timmar var den väldiga byggnaden fullständigt nedbrunnen, och endast murarna återstå. Intilligande hus voro starkt hotade men tack vare brandkårens energiska arbete lyckades man hejda eldens framfart.

Svenska teatern uppfördes efter ritning av E. Jacobsson för E. Stjernströms räkning, och invigdes av honom i jan. 1875. Teatern som kostade 600.000 kr., ägde en rymlig scen, logerader, 1:a och 2:a parkett och parkett-

balkonger. Teatern rymde 1.150 åskådare.

G Å V O R.

Konsul E. Gahlnbäck för Nargö skola Emk. 10.000.—

Professor H. Kjellin för Estlandssvenskarnas blivande museum Sv. kr. 10.—

För dessa vackra gåvor fram bäres till de goda givarna ett hjärtligt tack.

För S. O. V.
N. Blees.

Penningkurser Revals börs.

6 juli 1925

1 dollar	—	372	375
1 pund	—	1810	1825
100 rentmark	—	8850	8950
100 Fmk.	—	937	947
100 sv. kr.	—	9950	10075
1 estkrona	100	—	—
10 guldrub.	—	1875	1990

REVALS TORGPRIS

	per pund	Emk.	
Hela svin		43—47	
Gädda	”	25—35	
Abborre	”	15—20	
Strömning	”	5—7	
Smör	”	80—95	
Mjök	stop	18—20	
Grädde	”	140—160	
Ägg	par	12—16	
Rägmjöl	pud	370—385	
Kornmjöl	”	400—460	
Havre	”	230—250	
Potatis	tsetw.	140—160	

IV. Estniska Utställning-mässan

i Reval den 15—24 augusti 1925

med 27 stora avdelningar.

Bästa tillfället för landbrukare och industrier att hitta avsättningsmarknad för sina produkter.

Många priser för landbruks- och industriprodukter.

Ingen lantarukare, industriman eller affärsman får låta utställning-mässan vara obesökt.

Många mönstergilla utländska utställningar.

Sista anmälningsterminen för utställare är den 20 juli 1925.

Inträdesavgift vid öppningsdagen Emk. 75, övriga dagar Emk. 30
Adr.: Tallinn (Reval), V. Viru uul. 12. Näitus-Messibüroo.

BIL-TRANSPORTER

verkställes av

A.-B. SLEIPNER, Stockholm

Riks 2485, Norr 4339

till angränsande statssamhällen, järnvägsstationer, egendomar och handelsaffärer.

Svenska Sockerfabriks A. B., Malmö.

Bitsocker, förpackat i paket om 2 à 2½ kg., finnes till salu hos alla specerihandlare.